

Autoportret. Pinacoteca Capitolina, Rim

KRONOLOGIJA ŽIVOTA MICHELANGELA BUONARROTIJA

1475.

6. ožujka rodio se Michelangelo u Capreseu kod Arezza, kao drugi od petero braće; otac mu je bio Ludovico di Lionardo di Buonarroto Simoni, potekao iz osiromašene firentinske patricijske obitelji, tada načelnik mjestâ Chiusi i Caprese, a majka Francesca di Neri di Miniato del Sera.

1481.

Umire mu majka Francesca. Michelangelo počinje učiti latinski i crtanje u školi koju drže humanist Francesco Galatea da Urbino i slikar Francesco Granacci.

1488.

Poslije mnogo sporenja s ocem, Michelangela primaju u radionicu najvrsniji firentinski slikari Domenico i David Ghirlandaio, s ugovorom o trogodišnjem naukovanju, gdje odmah pokazuje izvanrednu nadarenost.

1489-1492.

Počinje učiti kiparstvo u medičejskoj vrtnoj školi San Marco pod vodstvom Bertolda di Giovannija, Donatellova učenika. U kuću Medici, gdje ga je Lorenzo Veličanstveni primio kao sina, zalaze Poliziano, Marsilio Ficino, Pico della Mirandola i drugi, od kojih se zadiojio platonizmom.

1492-1494.

Poslije Lorenzove smrti Michelangelo ostaje pod pokroviteljstvom njegova manje darežljiva sina Pietra, ali se vraća u očinski dom. Tih godina kleše reljefe *Madonna della Scala* i *Battaglia dei Centauri e dei Lapiti*.

1494-1495.

Malo prije progona Medicija, Michelangelo zbog tajanstvenih razloga napušta Firencu i odlazi u Veneciju; odatle prelazi u Bolognu gdje gotovo godinu dana živi u kući obrazovanog plemića Aldovrandija; tu izrađuje tri manje skulpture za grobnicu svetog Dominika (*Arca di San Domenico*).

1496-1500.

Michelangelo provodi godinu dana u Firenci; zatim ga kardinal Raffaello Riario poziva u Rim, ugošćuje ga u svojoj palači i daje mu da proučava bogatu zbirku antičkih umjetnina. Upoznaje se s još jednim bogatim kolekcionarom, bankarom Iacopom Gallijem za kojega izrađuje skulpturu *Bacco* (1497). Poslije kraćega boravka u kamenolomima Carrare kleše za francuskoga kardinala Jeana Bilhèresa de Lagraulasa skulpturu *Pietà* koja se danas nalazi u bazilici Svetoga Petra u Rimu.

1501-1505.

Vraća se u Firencu koja je nakon epizode sa Savonarolom prešla u republiku, a Pier Soderini postao doživotnim gonfalonijerom. Kleše *Davidu* (1504) kojega gradska vla-

da odlučuje postaviti ispred na središnji trg. U to vrijeme nastaju njegova djela *San Matteo*, *Tondo Pitti*, *Tondo Taddei*, *Madonna di Bruges*, te *Tondo Doni* (Sveta obitelj), jedina njegova sačuvana slika na dasci. Dobiva iznimnu narudžbu od republike da skupa s Leonardom oslika Viječnicu (*Palazzo Vecchio*); u tu svrhu priprema veliku skicu na temu bitke *Battaglia di Cascina*: freska se nikada ne će realizirati, ali skici će se diviti cijela generacija firentinskih slikara. U tim godinama počinje Michelangelova poetska aktivnost, praćena intenzivnim proučavanjem pisaca na narodnom jeziku.

1505-1507.

Papa Julije II. naručuje od Michelangela vlastiti nadgrobni spomenik koji bi stajao u bazilici Sv. Petra. Poslije osam mjeseci provedenih u Carrari, Michelangelo početkom 1506. otvara radionicu u Rimu, ali se u travnju posvađa s papom i naglo vraća u Firencu. Pomirili su se iste godine u studenome u Bologni, gdje Michelangelo ostaje i cijelu sljedeću godinu da bi načinio divovski papin kip u bronci za fasadu crkve San Petronio (uništen 1511).

1508-1512.

Boravi tri mjeseca u Firenci gdje ga Soderini zadužuje da iskleše dvije figure (*Ercole i Caco*). Vrativši se u Rim, dobiva od pape zadaću da oslika strop Sikstinske kapele. Taj posao obavljat će Michelangelo neprekidno od siječnja 1509. do travnja 1512., bez ičije pomoći i u teškim uvjetima. Tada Giovanni da Pistoia od njega dobiva sonet s repom o tegobama u Sikstini.

1513-1516.

Nakon papine smrti, Michelangelo sklapa s njegovim nasljednicima novi ugovor za planirani nadgrobni spomenik te kleše Mojsija (*Mosè*) i Sužnje (*Schiavi*).

1516-1519.

Novi papa Leon X., sin Lorenza Veličanstvenoga, povjerala Michelangelu zadaću koja ga vraća u Firencu — da dekorira fasadu medičejske obiteljske crkve San Lorenzo. Michelangelo je oduševljen projektom i provodi duga razdoblja u Carrari i Pietrasanti birajući potreban mramor, sve dok papa ne poništi ugovor zbog financijskih razloga.

1519-1520.

U Rimu kleše skulpturu *Cristo risorto* (Uskrsli Krist) za crkvu Santa Maria sopra Minerva. Uzalud predlaže Leonu X. da se podigne spomenik Danteu. Upoznaje se s mladim Gherardom Perinijem.

1520-1527.

Kardinal Giulio de' Medici, budući papa Klement VII., naručuje nove radove u San Lorenzu: izgradnju Nove sakristije (*Sagrestia Nuova*), koja je trebala postati mauzolejem obitelji Medici, te rekonstrukciju dvorane i predvorja Biblioteke. Michelangelo kleše Suton (*Crepuscolo*) i Zoru (*Aurora*) za Lorenzov grob (1524-1525), te Noć (*Notte*) i Dan (*Giorno*) za Giulianov grob (1526); radovima na crkvenom kompleksu baviti će se cijelo desetljeće.

1527-1530.

Poslije pada medičijskoga režima obustavljaju se radovi u San Lorenzu, a republikanska vlast zadužuje Michelangela da nadgleda podizanje gradskih utvrda. Godine 1528. umire mu najdraži brat Buonarroto; Michelangelo uzima k srcu sudbinu njegova sina Lionarda te se brine o njegovu školovanju i nakon selidbe u Rim. Sljedeće godine odlazi u Ferraru na poziv vojvode Alfonsa kao savjetnik na fortifikacijskim radovima; načinit će i sliku *Leda* koja je izgubljena. Odlazi potom u Firencu, ali iznenada napušta grad i putuje u Veneciju s neodređenom nakanom da pobjegne u Francusku; ipak se ljeti 1530. daje nagovoriti da se vrati u Firencu koja se nakon duge opsade predala i opet pala pod vlast obitelji Medici.

1530-1533.

Dobivši oprost od pape Klementa, opet se prihvaća radova u San Lorenzu. Istodobno nastavlja izrađivati skulpture za grob pape Julija, pošto je s njegovim nasljednicima sklopio nov ugovor. Izrađuje i Četiri sužnja (*I quattro prigionieri*) koji se nalaze u Akademiji. Zimu 1532-1533. provodi u Rimu, gdje se susreće s mladim plemićem Tommasom Cavalierijem s kojim će ga vezati duboka privrženost do kraja života.

1534.

Vraća se u Firencu gdje dovršava radove u Novoj sakristiji. Ljeti mu umire devedesetogodišnji otac Ludovico; Michelangela ništa više ne zadržava u Firenci, pa se ujesen definitivno preseljava u Rim.

1535.

Novi papa Pavao III. Farnese želi osigurati Michelangelove usluge za velik broj projekata, posebno u Sikstinskoj kapeli, te ga oslobađa obveze koju je bio preuzeo za podizanje mauzoleja pape Julija II.

1536-1541.

Michelangelo dobiva zadaću da oslika pozadinski zid u Sikstinskoj kapeli; na fresci Sudnji dan (*Giudizio universale*) radit će pet godina. U to doba upoznaje se s Vittorijom Colonom, udovicom markiza od Pescara, pjesnikinjom i ženom nespokojne religioznosti, s kojom smjesta započinje intenzivan duhovni dijalog. Istodobno se počinje družiti sa skupinom firentinskih izbjeglica, među kojima su mu najbliži Luigi del Riccio i Donato Giannotti; kleše bistu Bruta (*Bruto*) za Giannottijeva zaštitnika, antimedičejskoga kardinala Ridolfija. Iz tih godina potječe skupina sone-
ta na temu noći.

1542.

Potpisuje posljednji ugovor za grobnicu Julija II. što do-
di do ostvarenja preuređena spomenika u crkvi San Pietro
in Vincoli. Počinje freske u privatnoj kapeli pape Pavla (*La
conversione di Saulo* i *La crocifissione di San Pietro*) koje će
biti dovršene 1550.

1545.

Kao »veliki dantist« sudjeluje u razgovorima nakon kojih će
Donato Giannotti napisati Dijaloge o danima koje je Dante
proveo u potrazi za paklom i čistilištem (*Dialogi de' giorni
che Dante consumò nel cercare l'inferno e 'l purgatorio*).

1542-1546.

Del Riccio i Giannotti pomažu Michelangelu da prepíše
i poreda dio svoga pjesničkoga djela; nije sasvim jasno je
li bila riječ o jednostavnom sabiranju i sistematiziranju
rasute građe ili pak o priređivanju »kanconijera« koji bi
se tiskao. U to vrijeme dovršava dvije ženske figure (*Lia* i
Rachele) za grobnicu Julija II.

1546.

Michelangelo počinje radove na trgu Campidoglio gdje je
zadužen postaviti konjaničku statuu Marka Aurelija. Pot-
kraj godine prerano umire Luigi del Riccio i time se zauvi-
jek prekida rad na pripremanju pjesničke zbirke.

1547.

U veljači umire Vittoria Colonna. Michelangelo preuzima
upravu nad izgradnjom bazilike Svetoga Petra kojom će se
baviti do kraja života. Dovršava izgradnju Palače Farnese
koja je ostala nedovršena za arhitektom Sangallom. Knji-
ževnik Benedetto Varchi drži u Firentinskoj akademiji
predavanje o Michelangelovu sonetu *Non ha l'ottimo ar-
tista alcun concetto* (Umjetnik vrstan što god smislit kuša)
koje će se tiskati 1549.

1548.

Počinje klesati *Pietà* za katedralu u Firenzi; poslije nekoli-
ko godina ostavit će je nedovršenu zbog defektna mramo-
ra.

1550.

Objavljeno prvo izdanje Vasarijeva djela *Vite de' più eccellenti pittori, scultori ed architettori* (Životi najvrsnijih slikara, kipara i graditelja); Michelangelo je u njemu zastupljen kao jedini živi umjetnik. Tri godine poslije toga Ascanio Condivi tiska *Vita di Michelangelo*; čini se da je i sam Michelangelo dao bitan prilog tomu tekstu.

1555.

Počinje klesati skulpturu *Pietà Rondanini* na kojoj će raditi do smrti. U prosincu umire mu vjerni učenik i sluga Francesco Amadori, rečeni Urbino, koji je s njim proveo dvadeset šest godina. Michelangelo se otada brinuo za održavanje njegove obitelji.

1556.

Napušta Rim, prvi put poslije više od dva desetljeća, da bi otišao na hodočašće u Loreto; umoran od puta zaustavlja se u Spoletu gdje provodi dio jeseni.

1557-1561.

Projektira kupolu Svetoga Petra koju uspijeva podignuti do tambura. Radi na projektu pretvorbe Dioklecijanovih terma u crkvu Santa Maria degli Angeli; piše posljednje stihove (1560); dobiva zadaću da načini nacrt za rimska vrata Porta Pia koja će biti završena oko 1565.

1563.

Michelangelo je u Firenci imenovan upraviteljem prve umjetničke akademije na svijetu (*Accademia di Disegno*).

1564.

Umire 18. veljače u Rimu, poslije kratke bolesti, u dobi od osamdeset devet godina; kraj samrtne postelje bili su Tommaso Cavalieri, Daniele da Volterra i dva liječnika. Prema pokojnikovoj želji tijelo je tajno prevezeno u Firencu i pokopano u crkvi Santa Croce.